

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 11.9.2009
COM(2009) 467 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

Intelektuālā īpašuma tiesību stingrāka piemērošana iekšējā tirgū

SATURS

1.	Intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana — no vārdiem pie darbiem.....	3
2.	Izprast problēmas, samazināt risku — ES viltošanas un pirātisma novērošanas centrs	5
2.1.	Atbalsts IĪT piemērošanai, izmantojot plašu informāciju un paraugprakses apmaiņu	5
2.2.	Novērošanas centrs kā platforma ieinteresētajām aprindām un dalībvalstīm	7
3.	Administratīvās sadarbības stiprināšana visā Eiropā	7
3.1.	Nacionālo struktūru un sistēmu pārredzamības palielināšana	8
3.2.	Pārrobežu sadarbības veicināšana, izmantojot modernus informācijas apmaiņas rīkus	8
4.	Koalīciju veidošana: atbalsts brīvprātīgiem nolīgumiem starp ieinteresētajām personām	9
4.1.	Uzmanības centrā — ieinteresētajām personām kopīgie faktori.....	9
4.2.	Cīņa ar IĪT pārkāpumiem, risinot dialogu starp ieinteresētajām pusēm	9
4.3.	Cīņa ar viltotu preču tirdzniecību internetā.....	10
5.	Secinājumi.....	10

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

Intelektuālā īpašuma tiesību stingrāka piemērošana iekšējā tirgū

1. INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU PIEMĒROŠANA — NO VĀRDIEM PIE DARBIEM

Mūsdienu zināšanu sabiedrībā intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT) ir svarīgs uzņēmuma aktīvs, kas stimulē inovācijas un jaunradi, jo nodrošina taisnīgu ienākumu no ieguldījumiem. IĪT nozīme aizvien pieaug; tās sekmē ekonomisko izaugsmi, jo aizsargā izgudrotāju, konstruktoru un mākslinieku tiesības un dod viņiem iespēju gūt labumu no darbu komerciālās vērtības. Beigu beigās izveidojas cikls: izstrāde, zināšanas un atkal jaunas inovācijas. Turklāt preču zīmes var labvēlīgi iespaidot patērētāju, jo daudzkārt tās ir kvalitātes apliecinājums un stiprina pārliecību, ka iegādātie produkti un pakalpojumi ir autentiski, droši un uzticami.

Eiropas Savienībā atrodas vairāki pasaules lielākie un veiksmīgākie uzņēmumi, kas uzskata, ka IĪT ir viens no pašiem svarīgākajiem uzņēmuma aktīviem. Tomēr vienotajā tirgū IĪT tikpat svarīgas ir arī mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kas tādējādi var aizsargāt savus nemateriālos aktīvus un piekļūt darbības uzsākšanai vajadzīgajam finansējumam un riska kapitālam. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai Eiropas Savienībā arī valdītu šāda vide, iedibinot augsta līmeņa intelektuālā īpašuma kultūru, kas nozīmē, ka tiek aizsargāti Eiropas talanti un pavērtas iespējas to izmantošanai.

IĪT augošā vērtība liecina par panākumiem. Tomēr šā paša iemesla dēļ tām lielu uzmanību pievērš viltotāji un pirāti, kam bieži vien netrūkst finansējuma un kas ir kļuvuši par organizātiem un lietpratīgiem uzņēmējiem, kuri darbojas rūpnieciskā mērogā. Šie pārkāpēji pilnībā izmanto tehnoloģisko un tirdzniecisko progresu un ir pārņēmuši mūsdienīgus uzņēmējdarbības modeļus nelegālu preču ražošanai, izplatīšanai un pārdošanai starptautiskā mērogā. Internets ir viens no faktoriem, uz kuriem balstās pasaules nelegālo ražojumu tirgus, kas kavē inovācijas un apdraud darbavietas.

Eiropā viltošanai un pirātismam¹ ir satricinoša un kaitīga ietekme uz uzņēmējdarbību, turklāt nesenās ekonomiskās lejupslīdes dēļ šī problēma varētu vēl vairāk saasināties, jo tirdzniecībā nonāk aizvien plašāks viltoto preču klāsts. Tradicionāli viltotāji galvenokārt pievērsās luksusa un modes precēm, mūzikai un filmām, taču pašlaik viltošana un pirātisms skar daudzas masu patēriņa preces, piemēram, pārtiku, kosmētiku, higiēnas preces, automobiļu rezerves daļas, rotaļlietas un dažādas tehniskas iekārtas un elektroierīces². Rezultātā ir apdraudēta Eiropas iedzīvotāju veselība un drošība. Tas, ka aizvien biežāk sastopami viltoti medikamenti³, raisa

¹ Šajā paziņojumā ar jēdzienu "viltošana un pirātisms" domāti visu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumi, kā minēts Komisijas Paziņojumā par Direktīvas 2004/48/EK 2. pantu; OV L 94, 13.4.2005., 37. lpp.

² Jaunākajā Komisijas ziņojumā par Kopienas muitu pausts brīdinājums, ka draudi patērētāju veselībai un drošībai strauji palielinās; 2008. gadā atsavināto viltoto preču daudzums ir vairāk nekā divkārtšojies līdz 178 miljoniem, no kuriem aptuveni 20 miljoni jeb 11 % var apdraudēt ES iedzīvotāju veselību un drošību; IP/09/1106, 9.7.2009.

³ Sk. <http://www.ip-talk.eu/?p=607> Projekta 'Medi-Fake' rezultātus (2009. g. februāris) – atsavināts vairāk nekā 34 miljoni viltotu zāļu vienību.

sevišķas bažas⁴. Komisija vienotajā tirgū ir ieviesusi tiesisko regulējumu, kurā paredzēti instrumenti IĪT taisnīgai, efektīvai un samērīgai piemērošanai. Direktīva par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu⁵ ir viens no šā regulējuma stūrakmeņiem. Ar to saskaņo dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz civiltiesiskiem pasākumiem, lai panāktu visu IĪT piemērošanu, un pašlaik Padomē apspriež priekšlikumu par kriminālsankcijām⁶.

Otrs tiesiskā regulējuma balsts ir ES Muitas regula, kurā paredzēta tādu preču aizturēšana, par kurām ir aizdomas, ka tiek pārkāptas IĪT⁷. Komisija pašlaik apspriežas ar dalībvalstīm un ieinteresētajām aprindām par iespējām šo regulu pilnveidot.

Tā kā pamata tiesību akti jau ir spēkā, Komisija ierosina tiesisko regulējumu papildināt ar nelegislatīviem pasākumiem atbilstīgi Konkurētspējas padomes 2008. gada 25. septembra Rezolūcijai par visaptverošu Eiropas mēroga plānu cīņai pret viltošanu un pirātismu.

Šajā sakarā sevišķi svarīgs ir atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Pētījumā, kas Komisijas uzdevumā veikts 2007. gadā, apstiprinājās, ka IĪT pārkāpumi rada ievērojamas problēmas Eiropas MVU, kam bieži vien trūkst resursu un finanšu līdzekļu, lai cīnītos ar pārkāpējiem⁸. Tāpēc Komisija īpaši pievērsusies atbalsta palielināšanai šajā jomā, sevišķi tāpēc, ka pēc Lisabonas stratēģijas atjaunināšanas 2005. gadā IĪT un zināšanu vadība ir nonākusi uzmanības centrā. 2009. gada aprīlī Komisijas izveidotā ekspertu grupa sniedza ieteikumus par to, kāda palīdzība vajadzīga MVU⁹. Atbilstīgi ziņojuma secinājumiem Komisija turpina darbu pie vairākiem saistītiem projektiem, lai palīdzētu MVU integrēt IĪT inovāciju stratēģijās un uzņēmējdarbības plānos.

Pasaules mērogā Komisija ir izstrādājusi ilgtermiņa stratēģiju, lai nodrošinātu IĪT ievērošanu trešās valstīs¹⁰. Saskaņā ar šo stratēģiju ir izveidots "prioritāro valstu" saraksts, kuru regulāri atjaunina¹¹. Citas nozīmīgas iniciatīvas ir saistītas ar sarunām par Tirdzniecības nolīgumu viltojumu novēršanas jomā (ACTA) un ES un Ķīnas rīcības plānu, lai stiprinātu muitas sadarbību IĪT aizsardzības jomā. Turklāt Komisija ir izveidojusi Palīdzības dienestu IĪT jautājumos MVU Ķīnā. Tas nodrošina MVU ar uzņēmējdarbības rīkiem, kas vajadzīgi intelektuālā īpašuma tiesību nostiprināšanai un ar tām saistīto risku vadībai.

Ļoti svarīgi ir arī nostiprināt publiskā un privātā sektora partnerības. 2008. gada maijā kopā ar Eiropas Parlamenta deputātiem tika organizēta augsta līmeņa konference viltošanas un pirātisma jautājumos, lai izveidotu ilgtspējīgu ES stratēģiju līdzdalīgai pieejai¹². Pēc konferences Komisija sagatavoja Eiropas rūpnieciskā īpašuma tiesību stratēģiju¹³ un Konkurētspējas padome pieņēma Rezolūciju par visaptverošu Eiropas mēroga plānu cīņai pret viltošanu un pirātismu¹⁴. Padomes secinājumos apliecināts, ka vienotajā tirgū ir jāuzlabo IĪT piemērošana, tiesisko regulējumu papildinot ar virkni nelegislatīvu pasākumu. Tajā Komisija

⁴ <http://www.interpol.int/Public/ICPO/PressReleases/PR2008/PR200865.asp> un <http://www.icc-ccs.co.uk/bascap/article.php?articleid=780>.

⁵ Direktīva 2004/48/EK, 29.4.2004., OV L 157, 30.4.2004., 16. lpp.

⁶ COM(2006) 168, 26.4.2006.

⁷ Padomes Regula (EK) Nr. 1383/2003, 22.7.2003.; OV L 196, 2.8.2003., 7. lpp.

⁸ Technopolis, 'Effects of counterfeiting on EU SMEs' [Viltošanas iespaids uz MVU Eiropas Savienībā], http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf
⁹ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/ipr_report.htm.

¹⁰ COM(2004) 749, 8.11.2004., OV C 129, 26.5.2005., 3. lpp.

¹¹ http://ec.europa.eu/trade/issues/sectoral/intell_property/ipr_epc_countries_en.htm.

¹² Paziņojums presei IP/08/652.

¹³ COM(2008) 465, 16.7.2008.

¹⁴ Padomes 2008. gada 25. septembra Rezolūcija, OV C 253, 4.10.2008., 1. lpp.

aicināta arī turpmāk lielu vērību pievērst robežkontrolei, proti, sagatavot muitas plānu par viltošanas apkarošanu 2009.–2012. gadam. Šo plānu izstrādājusi Komisija kopā ar dalībvalstīm¹⁵.

2. IZPRAST PROBLĒMAS, SAMAZINĀT RISKU — ES VILTOŠANAS UN PIRĀTISMA NOVĒROŠANAS CENTRS

Vispārīgos vilcienos ir pietiekami daudz liecību plašajam kaitējumam, ko nodara IĪT pārkāpumi. Tomēr grūtāk veicies ar tādas visaptverošas informācijas apkopošanu, kas palīdzētu noteikt prioritātes un efektīvāk pievērsties IĪT piemērošanai, tādējādi bruģējot ceļu labākai sadarbībai un uz faktiem balstītai politikai.

2006. gadā sagatavotā ESAO ziņojumā¹⁶ atspoguļots, ka viena no lielākajām problēmām, ar ko sastopas valdības un uzņēmumi, ir ticamas un aktuālas informācijas iegūšana par viltošanas un pirātisma mērogu un ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību, tostarp nodarbinātību Eiropā. Neraugoties uz to, ka dažās nozarēs ir strādāts pie problēmas mēroga un dziļuma analīzes, šajā darbā ir izmantotas dažādas metodes un avoti, tāpēc trūkst salīdzināmu datu.

Turklāt daudz informācijas ir valstu tiesībsardzības iestāžu, Eiropas un valstu IĪ iestāžu un dažādu profesionālo uzņēmējdarbības organizāciju rīcībā. Šos datus nereti ir grūti izmantot. Vienu no ticamākajiem pieejamiem informācijas avotiem publicē Komisija, un tas balstās uz ikgadējiem datiem par preču aizturēšanu muitā uz ES robežām¹⁷. Tomēr dati par preču aizturēšanu uz robežām paver nepilnīgu ainu, jo tie attiecas tikai uz precēm, ko ieved ES teritorijā vai izved no tās. Ir jāpaplašina vispārējā zināšanu bāze, lai varētu pilnībā izvērtēt viltošanas un pirātisma ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību un izprast, kāpēc noteiktus ražojumus, nozares vai ģeogrāfiskos apgabalus ES šī parādība skar vairāk nekā citus. Pilnīgi un salīdzināmi dati arī palīdzēs vienoties par prioritātēm un programmām, noteikt, kurās jomās IĪT piemērošanai jāpievērš lielāka uzmanība, un veidot mērķtiecīgākas patērētāju informēšanas kampaņas.

Lai to panāktu, Konkurētspējas padome aicināja izveidot pret viltošanu un pirātismu vērstu novērošanas punktu Eiropā kā galveno ES rīku, kam būtu „jānodrošina iespēja veikt sistemātisku novērtējumu, pamatojoties uz publiskā un privātā sektora datiem, par viltošanas un pirātisma apmēriem, kā arī jānodrošina iespēja sniegt precīzāku šādu parādību analīzi”¹⁸.

2.1. Atbalsts IĪT piemērošanai, izmantojot plašu informāciju un paraugprakses apmaiņu

Komisija pašlaik veido novērošanas centru, kas būtu centrālais resurss tādas informācijas un datu vākšanai, pārraudzībai un paziņošanai, kuri saistīti ar visu IĪT pārkāpumiem. Tomēr centram būtu arī daudz plašāks uzdevums — tas kļūtu par vietu, kur valstu iestāžu un ieinteresēto aprindu pārstāvji varētu dalīties idejās un pieredzē par paraugpraksi, izstrādāt kopīgas IĪT piemērošanas stratēģijas un sniegt ieteikumus politikas veidotājiem.

¹⁵ OV C 71, 25.3.2009. 1. lpp.

¹⁶ ESAO; ‘The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy’ [Viltošanas un pirātisma ekonomiskā ietekme] (2006); <http://www.oecd.org/sti/counterfeiting>.

¹⁷ Ziņojums par ES muitas darbībā, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu; rezultāti uz Eiropas robežām — 2008., http://ec.europa.eu/taxation_customs/.

¹⁸ 14. zemsvītras piezīme, 15. punkts.

Lai nodrošinātu, ka novērošanas centrs kļūst par Eiropas mēroga zināšanu avotu un galveno resursu ieinteresētajām personām un publiskajām iestādēm, kas iesaistītas IĪT piemērošanas darbā, būs vajadzīga cieša sadarbība starp Komisiju, dalībvalstīm un privāto sektoru. Tāpat uzdevums ir iesaistīt publiskā un privātā sektora pārstāvjus no visas Eiropas Savienības un veidot partnerību ar patērētājiem, lai izkoptu dziļāku izpratni par problēmām. Tas atvieglēs praktisku risinājumu izstrādi, mērķtiecīgāku informēšanas stratēģiju veidošanu un daudzskaitlīgāku sadarbības pasākumu īstenošanu. Svarīgs rezultāts būtu publiski pieejams gada ziņojums, ko sagatavo Komisija un kurā sniegta konkrēta informācija par galvenajām darba jomām.

Konkrētāk, novērošanas centram būs šādi uzdevumi.

- Uzlabot neatkarīgas un ticamas informācijas un datu vākšanu un izmantošanu, proti
 - izstrādāt etalonmetodes neatkarīgu datu vākšanai, analīzei un paziņošanai par IĪT pārkāpumiem, nodrošinot, ka informācijas apkopošana noris objektīvi un līdzsvaroti;
 - veikt sīku analīzi un regulāru izvērtējumu par ietekmi uz ekonomiku un sabiedrību, tostarp par ietekmi uz inovācijām, konkurētspēju un nodarbinātību Eiropā, organizētās noziedzības lomu un draudiem Eiropas iedzīvotāju veselībai un drošībai;
 - izmantot izsmeltošus datus, kurus sniedz publiskās iestādes un privātās organizācijas, lai izvērtētu IĪT piemērošanas stiprās un vājās puses visā iekšējā tirgū;
 - sniegt regulārus un konkrētus ziņojumus, lai apzinātu vājās vietas iekšējā tirgū, izceltu draudus un problēmas un sekmētu uz faktiem balstītu piemērošanas stratēģiju izstrādi. Publiski pieejamie ziņojumi nodrošinās pamatīgu zināšanu bāzi un kļūs par svarīgiem rīkiem, lai noteiktu prioritātes un izvērtētu gūtās sekmes.
- Popularizēt un izplatīt paraugpraksi publisko iestāžu vidū, proti
 - apzināt un izvērtēt, kā tiek koordinēta IĪT piemērošana dalībvalstīs;
 - popularizēt un izplatīt paraugpraksi, jo īpaši īstenojot inovatīvas un sekmīgas sadarbības iniciatīvas starp dažādām tiesībsardzības iestādēm un citām valsts iestādēm, kas nodarbojas ar šiem jautājumiem;
 - apzināt un dokumentēt piemērošanas mācību programmas, ko īsteno dažādās dalībvalstīs, un izplatīt paraugpraksi;
 - sekmēt to, lai projektos, kas saņem publisko finansējumu, tiktu pilnībā ievērotas intelektuālā īpašuma tiesības;
 - sekmēt publiskā un privātā sektora sadarbību, jo īpaši tādās jomās kā izpratnes vairošana un tiesībsardzības iestāžu apmācība.

- Popularizēt sekmīgas privātā sektora stratēģijas, proti
 - apzināt un izvērtēt sekmīgas viltošanas un pirātisma apkarošanas stratēģijas un pasākumus, kas īstenoti privātajā sektorā, un izplatīt paraugpraksi;
 - vērsties pie plašām ieinteresētajām aprindām izplatīšanas ķēdē, kā gadatirgu organizētāji, pārvadājumu un loģistikas uzņēmumi, maksājumu pakalpojumu sniedzēji;
 - sekmēt centienus uzlabot intelektuālā īpašuma tiesību kvalitāti, lai būtu iespējama to reāla piemērošana;
 - apzināt sekmīgas sabiedrības informēšanas kampaņas, izstrādāt stratēģijas un iniciatīvas, izplatīt paraugpraksi visos tautsaimniecības sektoros un pāri valstu robežām;
 - izpētīt, kā iespējams uzlabot jauniešu izpratni un izglītību par IIT.
- Apzināt galvenās problēmas, ziņot par tām, sagatavot priekšlikumus iespējamiem risinājumiem, proti
 - izvērtēt un izgaismot problēmas konkrētos ģeogrāfiskos reģionos un konkrētās nozarēs, sniegt ieteikumus politikas veidotājiem, tiesībsardzības iestādēm un ieinteresētajām aprindām.

2.2. Novērošanas centrs kā platforma ieinteresētajām aprindām un dalībvalstīm

Padome Rezolūcijā ierosināja, ka novērošanas centra pamatā jābūt esošajām Komisijas struktūrām, kam jābūt vienkāršām un elastīgām, turklāt, ja iespējams, jāizmanto neatkarīgi eksperti. Tāpēc Komisija nodrošinās centrālos administratīvos resursus. Tomēr dalībvalstu pārstāvjiem un ieinteresētajām personām cieši jāiesaistās novērošanas centra darbā un tā mērķu sasniegšanā.

Dalībvalstis lūgs iecelt nacionālo pārstāvi, savukārt ieinteresētajām personām būtu jāpārstāv visdažādākās Eiropas un valstu struktūras, jārepresentē dažādie tautsaimniecības sektori, kurus visvairāk skar cīņa pret viltošanu un pirātismu un kuri tajā guvuši vislielāko pieredzi. Arī Eiropas patērētājiem jābūt pienācīgi pārstāvētiem un ar iespējām aktīvi darboties. Tādējādi novērošanas centrs varētu palīdzēt patērētājiem kļūt par aktīviem un atbildīgiem partneriem. Turklāt īpaša uzmanība jāvelta MVU pārstāvībai.

3. ADMINISTRATĪVĀS SADARBĪBAS STIPRINĀŠANA VISĀ EIROPĀ

Jāuzlabo administratīvā sadarbība starp dažādām tiesībsardzības iestādēm, lai nodrošinātu konsekventu un efektīvu IIT piemērošanu visā iekšējā tirgū. Tā kā IIP pārkāpumi pēc būtības ir starptautiski, iekšējās pārrobežu sadarbības uzlabošana ir ne tikai tiesību aktos noteikts pienākums, tā ir neapšaubāma nepieciešamība; lai gan administratīvā sadarbība jau noris

multas nozarē, citās jomās ir skaidri vērojams šādas sadarbības trūkums un nepieciešamība pēc tās¹⁹.

Ciešāka administratīvā sadarbība IĪT piemērošanas jomā būtu jāskata arī plašākā kontekstā, ņemot vērā Komisijas un dalībvalstu kopīgo darbu, veidojot iekšējo tirgu bez robežām²⁰. Tālab ļoti svarīgi ir izveidot efektīvu kontaktpunktu tīklu, kas aptver visu Eiropas Savienību, lai varētu ātri apmainīties ar informāciju par aizdomīgiem ražojumiem, ražotnēm, izplatīšanas ceļiem un galvenajām pārdošanas vietām. Tādējādi veidosies sinerģija, kas savukārt palīdzēs koordinēt valstu politiku un sniegt savstarpēju palīdzību.

Arī dalībvalstīs ir labāk jākoordinē visu to struktūru darbs, kuras iesaistītas IĪT piemērošanā. Lai nodrošinātu efektīvāku informācijas apmaiņu, valstu iestādēm regulāri jāsažinās gan savā starpā, gan ar attiecīgajām privātā sektora struktūrām. Tāpēc dalībvalstis tiek aicinātas iecelt nacionālos koordinatorus, kam ir skaidri piešķirtas tiesības koordinēt IĪP piemērošanas jautājumus starp attiecīgajām nacionālajām tiesībaizsardzības iestādēm. Šie nacionālie koordinatori būtu savā starpā tieši saistīti ar centrālās sistēmas starpniecību un darbotos kā saziņas punkts starp nozares iestādēm, iedibinot sakarus ar ieinteresētajām personām un sekmējot pārrobežu sadarbību.

Valstu intelektuālā īpašuma iestādes — nacionālie IĪT nozares centri — var sniegt būtisku ieguldījumu. To iesaistīšanās būtu vērtīga, veidojot platformas un stratēģijas, lai sekmētu koordinētu pieeju un izplatītu paraugpraksi. Tām varētu uzticēt arī jaunas funkcijas, kā informētības vairošana, īpašs atbalsts MVU un koordinēšana. Iespējams, arī citi starptautiski IĪT centri, piemēram, Eiropas Patentu birojs, varētu dalīties pieredzē un paraugpraksē. Runājot par preču zīmēm un dizainparaugiem, jāpaplašina sadarbība starp ITSB un valstu IĪ iestādēm, lai tā aptvertu sadarbību ES mērogā un IĪT piemērošanas programmas un pasākumus nākotnē.

3.1. Nacionālo struktūru un sistēmu pārredzamības palielināšana

Jāuzlabo nacionālo struktūru pārredzamība, lai pārrobežu līmenī nodrošinātu atbalstu ieinteresētajām personām, īpaši MVU. Pēc plašām apspriedēm, kurās piedalījās un informāciju sniedza visas dalībvalstis, Komisija pašlaik analizē, kādas struktūras dalībvalstis izveidojušas cīņai pret IĪT pārkāpumiem. Pēc tam sagatavos ziņojumu, kurā būs sniegts apskats par esošajām sistēmām un stratēģijām un izklāstīti paraugprakses rādītāji. Ar šo ziņojumu nāks klajā novērošanas centram veltītās ieinteresēto aprindu un dalībvalstu sanāksmēs 2009. gada otrajā pusē.

3.2. Pārrobežu sadarbības veicināšana, izmantojot modernus informācijas apmaiņas rīkus

Sevišķi svarīgi ir uzlabot aktuālas informācijas apmaiņu, lai sekmētu pārrobežu sadarbību. Konkurētspējas padome savā rezolūcijā aicināja Komisiju izveidot tīklu būtiskas informācijas ātrai apmaiņai, izmantojot nacionālos kontaktpunktus un modernus informācijas apmaiņas rīkus.

¹⁹ EK līguma 10. pants; Direktīvas 2004/48/EK 19. pants.

²⁰ Komisijas 2009. gada 29. jūnija Ieteikums 2009/524/EK par pasākumiem vienotā tirgus darbības uzlabošanai; OV L 176, 7.7.2009., 17.lpp.

Lai sasniegtu šo mērķi, jāizveido elektronisks tīkls, kas domāts informācijas apmaiņai par IĪT pārkāpumiem iekšējā tirgū, kurš ir pieejams dažādām nacionālajām iestādēm, tostarp tiesībsardzības iestādēm un valstu IĪ iestādēm. Tīklam būs šādas funkcijas:

- reāllaikā nodrošināt informācijas apmaiņu par precēm un pakalpojumiem, kas pārkāpj IĪT iekšējā tirgū;
- nodrošināt tūlītēju apmaiņu ar brīdinājumiem par konkrētiem produktiem, tendencēm un iespējamiem draudiem; un
- nodrošināt iespējas, kā valstu iestādēm pārvarēt valodas barjeras.

Balstoties uz pieredzi, kas gūta, veidojot citas iekšējā tirgus sistēmas, piemēram, Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI)²¹ un tirgus uzraudzības informācijas apmaiņas sistēmu (ICSMS)²², Komisija patlaban analizē, kā izveidot modernu sistēmu, kas vislabāk atbilst lietotāju vajadzībām (ar saskarni svarīgas informācijas apmaiņai), un kā tās izveidē varētu balstīties uz esošajiem tīkliem, piemēram, IMI.

4. KOALĪCIJU VEIDOŠANA: ATBALSTS BRĪVPRĀTĪGIEM NOLĪGUMIEM STARP IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM

4.1. Uzmanības centrā — ieinteresētajām personām kopīgie faktori

Cīņa pret viltošanu un pirātismu ne tikai nāk par labu IĪT īpašniekiem, tā ir arī citu interesentu — importētāju, gadatirgu organizētāju, mazumtirgotāju, tostarp e-tirdzniecības vietu — interesēs.

Viltošana un pirātisms grauj uzticēšanos un palāvēību preču un pakalpojumu tirdzniecībai, īpaši, ja tā notiek internetā vai pāri robežām. Tas nozīmē zaudētas iespējas uzņēmējiem. Viltošanas dēļ patērētāji var atturēties izmantot jaunos izplatīšanas kanālus vai iepirkties par izdevīgām cenām visā iekšējā tirgū.

Turklāt viltoto preču plašais klāsts, kas potenciāli var ietekmēt ikviena Eiropas iedzīvotāja veselību un drošību, piemēram, viltoti medikamenti, pārtika, kosmētika, higiēnas preces, elektroierīces, tehniskas iekārtas, automobiļu rezerves daļas u.c., liecina, ka cīnīties ar šo parādību, kura plešas plašumā, ir visu iesaistīto kopējās interesēs.

Tāpēc tiesību īpašnieki un citas ieinteresētās personas jāiedrošina izmantot sadarbīgu pieeju potenciālu un vairāk uzmanības pievērst spēku apvienošanai, lai kopīgās interesēs cīnītos ar viltošanu un pirātismu, strīdu izšķiršanā izmantojot arī iespējamās alternatīvas tiesvedībai.

4.2. Cīņa ar IĪT pārkāpumiem, risinot dialogu starp ieinteresētajām pusēm

Orientēšanās uz kopīgām interesēm dotu ierosmi noslēgt brīvprātīgus nolīgumus starp ieinteresētajām pusēm un tādējādi rast praktiskus risinājumus. Brīvprātīgi nolīgumi par cīņu pret viltošanu un pirātismu ieinteresēto personu līmenī var dot tām iespējas elastīgi un strauji piemēroties jauniem tehnikas sasniegumiem. Turklāt, piekoptamas šādu pieeju, ieinteresētās

²¹ <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5378/5970>.

²² <http://www.icsms.org/icsms/App/index.jsp>.

personas var pašas izstrādāt vispiemērotākos pasākumus, īpaši tehnoloģiskos risinājumus. Turklāt brīvprātīgo nolīgumu ģeogrāfisko aptvērumu viegli paplašināt aiz ES robežām, un tie var kļūt par bāzi paraugpraksi cīņā pret viltošanu un pirātismu globālā līmenī.

Lai varētu pieņemt un īstenot brīvprātīgos nolīgumus, ieinteresētajām personām katrā ziņā ir jāiesaistās konstruktīvā dialogā, koncentrējoties uz konkrētām problēmām un praktiskiem risinājumiem, kam jābūt reālistiskiem, līdzsvarotiem, samērīgiem un taisnīgiem pret visiem iesaistītajiem. Jebkādiem brīvprātīgiem nozares nolīgumiem ir jāatbilst pašreizējam tiesiskajam regulējumam, tie nedrīkst nekādā veidā ierobežot ES iedzīvotāju pamattiesības, piemēram, runas brīvību, tiesības uz informāciju, tiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību²³, vai apdraudēt sarunas par tiesību aktiem ES līmenī. Komisija ir gatava kļūt par vidutāju šādos ieinteresēto pušu dialogos par konkrētiem tematiem, proti, aicināt puses uz tikšanos, organizēt sanāksmes, nodrošināt administratīvo un loģistikas atbalstu un vajadzības gadījumā rūpēties, lai taisnīgi sabalansētas būtu visu intereses, tostarp ES iedzīvotāju likumīgās tiesības un vēlmes. Komisija rūpīgi novēros, kā sokas ar brīvprātīgu nolīgumu izveidi un īstenošanu, un ir gatava vajadzības gadījumā nākotnē apsvērt citas pieejas.

4.3. Cīņa ar viltotu preču tirdzniecību internetā

Pirmais piemērs ir Komisijas aizsāktais ieinteresēto pušu dialogs par viltotu preču tirdzniecību internetā. Lai gan viltojumi nerodas internetā, tas tomēr ir kļuvis par viltojumu tirdzniecības vietu visā pasaulē. Internets ir aptvēris visu pasauli un pieejams teju visur, tirgotājiem ir iespēja palikt anonīmiem, precī var nekavējoties izlikt piedāvājumā un izņemt no tā — visu šo apstākļu dēļ internets ir viens no pievilcīgākajiem paņēmieniem viltotu preču tirdzniecībai. Šī parādība tik strauji plešas plašumā, ka prioritāri ir pasākumi šajā jomā. Tā arīdzan ir joma, kur brīvprātīgie nolīgumi šķiet sevišķi daudzsoļīgi, ņemot vērā straujo tehnoloģisko attīstību un no tās izrietošo vajadzību pēc tehnoloģijās balstītiem risinājumiem.

Gan zīmolu īpašnieki, gan interneta uzņēmumi ir atzinuši problēmas nopietnību un apņēmušies meklēt ceļus sadarbībai. Tāpēc Komisija organizēja strukturētu dialogu starp ieinteresētajām pusēm, lai sekmētu savstarpēju saprašanos un rastu risinājumus, kas būtu visu iesaistīto interesēs. Jau ir notikušas vairākas sanāksmes, kurās izskatīti konkrēti jautājumi saistībā ar viltotu preču pārdošanu internetā. Līdz gada beigām plānotas vēl vairākas sanāksmes, kurās varētu pieņemt saprašanās memorandu, kurā iztirzātas, piemēram, šādas problēmas: kā nepieļaut, ka internetā parādās nelikumīgi piedāvājumi vai tirgotāji, kā tos apzināt un dzēst (piemēram, paziņošanas un izņemšanas procedūras). Tomēr, ja nav iespējams panākt brīvprātīgus nolīgumus, Komisijai būs jāapsver leģislatīvi risinājumi, piemēram, IĪT piemērošanas direktīvas²⁴ kontekstā.

5. SECINĀJUMI

Intelektuālā īpašuma tiesības ir stimulēšana jaunradei, inovācijām un tirdzniecībai, tāpēc tās ir viens no tādas sabiedrības stūrakmeņiem, kurā valda konkurence, kurā rodas bagātība un kura ir balstīta uz zināšanām. IĪT pārkāpumi nodara plašu kaitējumu tautsaimniecībai, un augošais viltoto preču klāsts patiešām apdraud patērētāju veselību un drošību. Tāpēc gan ieinteresēto personu, gan patērētāju interesēs ir elastīga tiesībaizsardzības sistēma, kas vienlaikus ir stabila, samērīga un taisnīga.

²³ Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 7., 8. un 11. pants, OV C 303, 14.12.2007., 4. lpp.

²⁴ Skat. 5. piezīmi.

Komisija to vēlas panākt, pašreizējo tiesisko regulējumu papildinot ar nelegislatīviem pasākumiem, lai nodrošinātu mērķtiecīgāku un saskanīgāku IIT piemērošanu visā iekšējā tirgū, proti, tā

- atbalsta ES viltošanas un pirātisma novērošanas centra izveidi;
- sekmē administratīvo sadarbību visā iekšējā tirgū;
- atbalsta brīvprātīgus nolīgumus starp ieinteresētajām personām.

Komisija ir pārliecināta, ka šie pasākumi ievērojami stiprinās cīņu pret viltošanu un pirātismu, kas ir Eiropas iedzīvotāju, uzņēmēju un visas tautsaimniecības interesēs.